

PLUS

Guide

Februar 2013 - Se flere guider på bt.dk/plus og b.dk/plus

12
sider

NY LASERKIRURGI GIVER SYNET TILBAGE

- Hvilken type operation skal jeg vælge?
- Hvem kan få en øjenoperation?

Foto: Nikolai Linares

En ny verden

Dagen er kommet, hvor Morten lægger sig under laseren for at få foretaget en SMILE-operation

Af Heidi Pedersen
hped@bt.dk

+ Morten Lykke havde længe ønsket sig en laseroperation. Og egentlig havde han allerede booket en tid på privathospitalet Hamlet. Men så fandt han ud af, at der eksisterer en mere skånsom metode, som kan give ham et klart syn igen.

Morten sidder i venteværelset i Øjenlægernes Center i Charlottenlund.

For første gang i flere år har han briller på, fordi øjnene skal have ro fra kontaktlinser, inden han om lidt skal opereres for sin nærsynethed på - 4,50. Han er lidt nervøs, siger han, men mest spændt og allerhelst vil han bare have det overstået.

Operationen er kulminationen på flere års overvejelser, og i dag skal det endelig være. Morten skal opereres med en forholdsvis ny laserteknik. Teknikken hedder SMILE og er

i forhold til de mere gængse metoder som LASIK og LA-SEK meget skånsom for hornhinden.

- Det er en revolution inden for laserkirurgi!, lyder det begejstret fra øjenkirurg og indehaver af Øjenlægernes Center, Sven Asp, der om lidt skal laserbehandle Mortens øjne.

- Det svarer lidt til, at man i dag ved de fleste knæoperationer nøjes med at lave en kikkertåbning frem for en stor åbning. Ved SMILE laver vi kun

en åbning i hornhindens overflade på 2.0 mm. Vi undgår at lave den 20.00 mm. lange flap, som vi ellers laver ved alle LASIK behandlinger.

- Selvom LASIK flappen oftest ikke giver anledning til problemer, vokser den desværre aldrig helt fast igen, siger Sven Asp.

Bivirkninger?

Han har allerede udført over 2100 SMILE operationer, men det er også nødvendigt med en rutineret hånd, når man skal arbejde med væv med micrometers tykkelse igennem en indgang på kun to millimeters afstand.

Inden 38-årige Morten lægger sig på briksen, har han været til forundersøgelse og læst om de velkendte bivirkninger. Som for eksempel, at man en periode efter behandlingen kan risikere at opleve tørre øjne, fordi nogle af de overfladiske nerveceller i hornhinden, som er med til at regulere tåreproduktionen, bliver skåret over. Eller at der ved store synsfejl kan være brug for endnu en laserkorrektion. Bivirkningerne har dog ikke skræmt Morten væk. Han føler sig i trygge hænder hos Sven

- Det var et vigtigt parameter for mig, at der kun er tale om et lille snit. Det var nok det, der overbeviste mig om, at det skulle være nu, siger Morten, der har brugt briller og kontaktlinser, siden han var teenager.

- Jeg har egentlig ikke været generet af mine linser, men der er tidspunkter, hvor det er irriterende. For eksempel når jeg ikke kan se klokkeradioen om natten, eller når jeg er på ferie og er ude at bade.

Efter et sidste synstjek er

Morten klar til at lægge sig på briksen. Sven gennemgår slavisk, hvad der kommer til at ske i løbet af det lille minut, som operationen varer.

- Du skal ligge helt stille, huske at trække vejret og lade være med at tale, siger Sven nærmest mekanisk.

Morten lægger sig på lejet med lasermaskinen hængende over hovedet, og Sven drømmer lokalbedøvelse i højre øje, som står først for tur. For at Morten ikke kommer til at blinke undervejs, er øjet spændt fast i en lille øjenlås, mens det andet er dækket til med en klap.

Det elektroniske leje, som Morten ligger på, løftes, og

” Med en ultra lille pincet løser kirurgen det laserudskårne vævstykke ud fra hornhindens indre

øjet nærmer sig langsomt en lille sugekop, der giver et lille tryk. Sven gentager mantraet fra tidligere, så Morten husker at ligge stille. Med en ultra lille pincet løser kirurgen det laserudskårne vævstykke ud fra hornhindens indre. Det tager lidt tid, mens han forsigtigt kører pincetten rundt i øjet for at kunne trække vævet ud igennem den 2 mm. lange indgang.

- Nu vil du opleve, at lyset først bliver gråt og derefter hvidt, fortæller Sven.

Det siger han, så Morten ikke pludselig tror, at han er blevet blind. Sven gentager processen på venstre øje, og efter cirka fem minutter med lukkede øjne må Morten rejse sig fra briksen.

Det er næsten, som om han ser verden for første gang, da han nysgerrigt kigger rundt i lokalet for nu at tjekke, at han virkelig kan se.

Det er stadig lidt tåget, og det vil det være i nogle timer efter operationen.

- Det var slet ikke så slemt. Jeg var faktisk lidt i tvivl, om du overhovedet var gået i gang, siger Morten til Sven. Han er tydeligvis lettet over, at det nu er overstået. Foreløbig skal han bare hjem og lukke øjnene de næste par timer. Efter cirka tre måneder vil det vise sig, om synet er 100 procent stabilt.

Hvem kan få en øjenoperation?

- Du skal have et stabilt syn, være 18 år, og din hornhinde skal have en vis tykkelse. En forundersøgelse afgør, om du kan behandles. Cirka 20 pct. er ikke egnet til en øjenbehandling.

- Med en øjenoperation vil du med stor sandsynlighed kunne få dit syn igen. Har du over -10 (nærsynet), +5 (langsynet) eller -6 i bygningsfejl, vil lægerne endnu ikke kunne operere dig, så du helt kan undvære briller og/eller kontaktlinser. Dit syn vil dog være væsentlig forbedret. De fleste, som bliver opereret, vil have brug for læsebriller, når de bliver ældre.

BT spørger

Hvad er dine erfaringer med laseroperation af dine øjne?

Kim Guhle, salgsdirektør Friskpresset.dk, styrke: - 2,75.

” Jeg var til forundersøgelse hos EuroEyes, men jeg synes ikke, jeg fik ordentlig svar på mine spørgsmål vedrørende forskellen på de forskellige typer af operationer. Derfor prøvede jeg Godt Syn i stedet, hvor de opdagede, at jeg havde en bygningsfejl på mit venstre øje. Jeg blev opereret sidste år, og der har ikke været nogen bivirkninger overhovedet. Det er den bedste gave, jeg nogensinde har givet mig selv.

Rolf Pedersen, redaktør, styrke: - 2,5 og -1,5

” Operationen gik godt, og i dag kan jeg helt undvære briller eller kontaktlenser. Jeg har dog fået den bivirkning, at mine øjne er blevet ekstremt lysfølsomme. I dag er det tæt på uforsvarligt for mig at køre bil i mørke, fordi jeg intet kan se, når der kommer modkørende biler, især når det regner. Og så er jeg nødt til at gå med solbriller om sommeren, når lyset er stærkt. Jeg havde ikke hørt om denne bivirkning før operationen, selvom jeg havde spurgt meget ind til risici.

Birgit Offersen, statsautoriseret translator, styrke: - 11

” Jeg var meget generet af, at jeg næsten ikke kunne se noget. Da jeg fik min operation, sagde lægerne, at jeg nok skulle forvente at komme ned på - 5 eller -6. I stedet har jeg nu -1,25, og det er jeg meget glad for. Nu behøver jeg ikke tage briller på om natten, hvis jeg skal se, hvad klokken er. Det har været fantastisk at slippe for brillerne. Jeg bruger stadig læsebriller om aftenen, men det er på grund af min alder.

Hvem betaler?

- Hvis du et rigtigt dårligt syn, så er du berettiget til en gratis laseroperation betalt af det offentlige. Det drejer sig typisk om personer, der har over +/- 6, en forskel i styrke mellem øjnene på mindst 3 eller grove bygningsfejl. Lever du ikke op til kravene, kan du vælge selv at betale operationen på en privat klinik eller et hospital.

► SMILE-operation

Før, efter og under en SMILE-operation

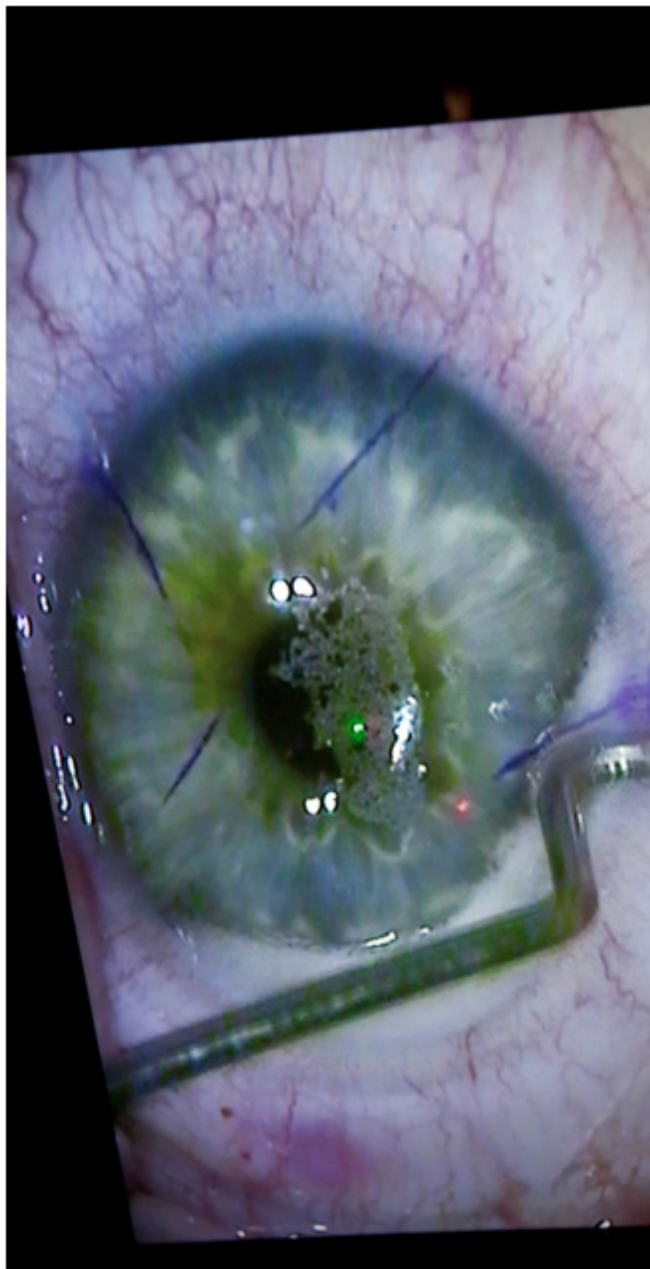
➤ Der er mange praktiske foranstaltninger, man skal huske på, når man får foretaget en øjenoperation.

Inden man kan få foretaget et indgreb, skal man til en obligatorisk forundersøgelse. Ved forundersøgelsen måles synet for at afgøre, om man er egnet til en operation. For eksempel undersøger kirurgen om øjet har nogle sygdomme, synstyrken, hornhindernes tykkelse og krumninger og pupilernes størrelse.

For at få præcise hornhinde-målinger er det vigtigt, at man ikke bærer kontaktlinser i to til 14 dage inden behandlingen, afhængig af hvilken kontaktlinsetype man har. Man må hellere ikke bruge kontaktlinser 24 timer forud for operationen. Man skal også undlade at bruge makeup og creme samt beroligende medicin.

SMILE-behandling:

Det er vigtigt, at man holder sig i ro under behandlingen, da operationen kræver ekstrem præcision. Når man lægger sig på briksen, får man bedøvende øjendråber i begge øjne, som kan svie en del. Selve behandlingen varer 40 sekunder per øje. Under operationen støttes øjet af en sugekop med et let undertryk. Hvis man ligger for uroligt slipper sugekoppen. Det betyder, at operationen må

afbrydes, og den kan først genoptages et par måneder efter igen.

Når behandlingen er i gang, får man fastspændt en øjenlågsholder på øjet, som sørger for, at man ikke blinker undervejs. Man vil opleve operationen på den måde, at man ser et grønt lys, der derefter bliver hvidt og efterfølgende gråt. Det kan opleves, som om at man mister synet, men det er ganske normalt. Synet bliver normalt efter få sekunder.

Med SMILE-metoden skærer kirurgen ved hjælp af en avanceret laser en linseformet skive uden at bryde hornhindens flade. Herefter laves en åbning i kanten af hornhinden, som er cirka 2 millimeter. Igennem hullet fjerner kirurgen den linseformede skive med det oveskydende væv. Operationen kan ind til videre kun bruges til personer, som er nærsynede og har bygningsfejl.

Efter behandlingen:

Umiddelbart efter behandlingen skal man ligge 5-10 minutter med lukkede øjne, så lokalbedøvelsen bedre kan fortage sig. Efter et stykke tid vil man fornemme irritation i øjet, og synet vil være en smule tåget. Man får udleveret øjendråber og beskyttelseskjold til øjnene fra kirurgen og instruktion i, hvornår man skal dryppe øjnene. Beskyttelseskjoldene får man, så man ikke kommer til at klø sig selv i øjnene.

Allerede næste dag efter operationen skal man til en kontrol på klinikken eller hospitalet. Derefter skal man komme igen efter en uge - og alt efter, hvordan resultatet er,

bliver man kontrolleret igen efter en eller tre måneder. Det er vigtigt, at man sørger for at have en god håndhygiejne, specielt i den første uge efter behandlingen, så der ikke opstår infektioner.

Når man kommer hjem efter operationen, skal man lægge sig med lukkede øjne i cirka tre timer. Det er helt normalt, at man kan have et tåget syn efter behandlingen. Der går som regel nogle uger, inden synet føles stabilt, og det en-

delige resultat ses først efter cirka to måneder. Man vil formentlig kunne genoptage sit arbejde efter 2 til 3 dage, afhængig af erhverv.

Efter 40-45 års alderen sker der ændringer i øjet, så synet bliver utydeligt på læseafstand, og man får brug for læsebriller. Det er en ændring, der med tiden sker hos de fleste mennesker - også efter en laserbehandling.

Kilde: Øjenlægernes Center.

Man skal desuden undgå at:

- læse intensivt de første 1-2 dage.
- gnide sig i øjnene den første måned. De udleverede beskyttelseskjold skal man bruge fire dage efter behandlingen.
- at anvende makeup de første to uger.
- hård fysisk aktivitet i de første to uger.
- at opholde sig i støvede omgivelser.

Nu kan du blive opereret hos optikeren

Heidi Pedersen
hped@bt.dk

+ Laserkirurgi: Siden september sidste år har kunderne i Thiele kunnet få en øjenlaseroperation.

Ind til videre er kæden den eneste i Danmark, der tilbyder operationen, men også Profil Optik har lignende initiativ på vej. Andre, større kæder ser stadig afventende til, men følger udviklingen tæt, viser en rundringning, som B.T. har foretaget.

” For tiden er vi ved at teste en helt ny laserkanon, så vi inden for kort tid kan præsentere den nyeste teknologi over for vores kunder.

Når Thiele har valgt at tilbyde deres kunder laseroperationer, skyldes det primært, at efterspørgslen er der. Det fortæller Jesper Thulesen, speciallæge i øjenkirurgi og kliniskansvalig for Thiele Øjenlaser.

- Det er et marked, som udvikler sig, og hvis ikke vi begynder at tilbyde laseroperationer, så går kunderne et andet sted hen. Vi har erfaret, at mange kontaktlinsebrugere ønsker en operation. Og for at imødekomme det behov, har vi valgt at investere i nyt udstyr, siger han.

Hos Profil Optik har man lignende initiativ på vej. Kæden vil endnu ikke løfte sløret for, hvornår kunderne præcist kan forvente at kunne købe andet end briller og kontaktlinser i butikken, men det sker formentligt inden for det næste halve år, oplyser Jørgen Nielsen, administrerende direktør i Profil Optik.

- For tiden er vi ved at teste en helt ny laserkanon, så vi inden for kort tid kan præsentere den nyeste teknologi over for vores kunder. Vi er kendt for at yde en god service, og derfor er det også naturligt for os, at vi følger udviklingen og kan tilbyde mere end bare briller og kontaktlinser, siger han.

Henviser stadig

Hos både Louis Nielsen og Synoptik er man stadig afventende.

- Vores ekspertise er briller og kontaktlinser, og kunderne ved godt, at det ikke er noget, vi tilbyder. Vi vil hellere henviser til øjenlæger, som har den rette ekspertise, siger marketingsdirektør i Synoptik, Thomas Koefoed. Det er en øjenlæge, som foretager operationen i Thiele, og derfor er der ikke noget kontroversielt i, at optikerkæden bevæger sig ind på et marked, der ellers hidtil har været forbeholdt hospitaler og private øjenklinikker. Det siger professor og leder af øjenafdelingen på Aarhus Universitetshospital, Jesper Hjortdal. Sundhedsstyrelsen har tidligere givet samme udmelding i forbindelse med lanceringen af initiativet.

Hvilken type operation skal jeg vælge?

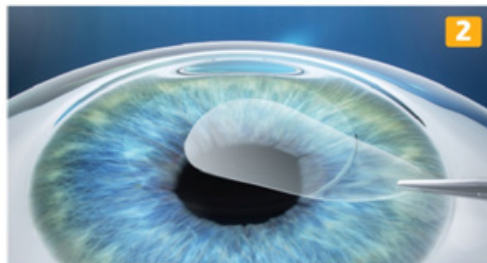
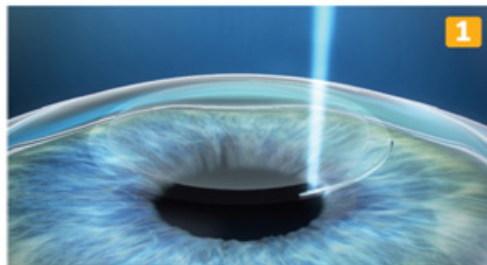
SMILE:

Med SMILE-metoden skærer kirurgen ved hjælp af en avanceret laser en linseformet skive uden at bryde hornhindens flade (1).

Herefter laves en åbning i kanten af hornhinden, som er cirka to millimeter. Igennem hullet fjerner kirurgen den linseformede skive med det overskydende væv (2).

Operationen kan indtil videre kun bruges til personer, som er nærsynede og har bygningsfejl. Allerede efter to dage vil du kunne se skarpt, dog vil der ofte gå nogle uger, inden synet er helt stabilt.

Pris: ca. 26.000 kr.

LASIK, FS-LASIK

Grafik: Svenska Grafikbyrån

LASIK, FS-LASIK:

Under en LASIK-behandling laves der en lille flap på hornhindens overflade ved hjælp af en laserstråle. Flappen løftes til siden, og hornhindens indre slibes ved hjælp af laser (1). Når synsfejlene er blevet korrigeret (2), lægges låget i hornhinden forsigtigt tilbage på plads (3).

Synet bliver skarpt med det samme, og de fleste kan genoptage deres arbejde allerede dagen efter. Operationen kan behandle både nærsynethed, langsynethed og bygningsfejl.

Pris: ca. 30.000 kr.

LLASEK (PRK):

Øjets yderste cellelag løsnes ved hjælp af en alkohopløsning og skræbes til side (1). Derefter korrigeres ujævnhederne i øjets forreste del ved hjælp af en laserstråle (2). Når ujævnhederne er korrigeret, føres det yderste cellelag på plads, hvor det danner et vævsplaster, som hjælper med helingen (3).

Kirurgen indsætter en bandagelinse, som beskytter øjet under helingsprocessen. I dagene efter kan man have lidt smerter, og øjet kan klø. Efter cirka en uge kan man genoptage arbejdet, men der kan gå op til tre måneder, før synsstyrken er stabil.

Operationen er velegnet ved store synsfejl eller tynde hornhinder. Kan behandle både nærsynethed, langsynethed og bygningsfejl.

Pris: Ca. 20.000 kr.

ICL-linsebehandling:

Hvis man har store synsfejl (over +5 og -10) eller en tynd hornhinde og er under 45 år, vil en ICL linsebehandling ofte være bedre end en laserbehandling. Ved ICL indsættes en kunstig blød kontaktlinse bag regnbuehinden og foran øjets egen linse, men uden at de kommer i berøring med hinanden. Kontaktlinsen er specielt tilpasset, så den korrigerer de individuelle synsfejl.

Pris: ca. 45.000 kr.

RLE:

Alderssyn (gammelmændssyn) rammer de fleste med alderen. Årsagen er, at øjets egen linse er begyndt at stivne, så det bliver sværere at fokusere på kort afstand. Teknikken ved en RLE-behandling er næsten lig en ICL-behandling. Den gamle, slidte linse bliver udskiftet med en ny flerstyrkelinse. RLE kan behandle langsynethed, nærsynethed og bygningsfejl. Det sidste kræver dog en supplerende laserbehandling. Operationen egner sig bedst til personer, som er 45 år eller derover. Teknikken bygger på anvendelse af multifokale linser (linser, som gør, at kan se godt på forskellige afstande) eller monofokale linser (linser, som giver et godt syn på enten lang eller kort afstand).

Pris: ca. 47.000 kr.

LLASEK (PRK)

1

2

3

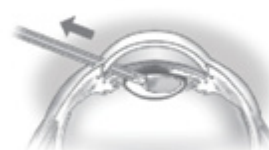

ICL/RLE

1

2

3

Grafik: Svenska Grafikbrån

Foto: Nikolai Linares

Ny laserkirurgi giver synet tilbage

Godt nyt til svagtseende danskere: En ny teknik inden for laserkirurgi kan få nærsynede til at se klart igen - uden komplikationer som for eksempel lysfølsomhed eller natteblindhed.

Heidi Pedersen
hped@bt.dk

+ Metoden er en såkaldt SMILE-operation, hvor kirurgen ved hjælp af en avanceret laser skærer en ultratynd skive i øjet uden at bryde hornhindens overflade. Indtil for bare to år siden var det ellers mest almindelige at skære i selve hornhinden. Det blev gjort med de mere gængse teknikker som LASEK og LASIK, hvor øjenlægen ved forskellige metoder fjerner en

flap af øjets overfladelag. Nu lader den mere skånsomme SMILE metode dog til at have vundet indpas. På Aarhus Universitetshospital bruger man næsten udelukkende SMILE.

- Fordelen ved behandlingen er, at hornhindens overflade som regel forbliver intakt, fordi man kun laver en lille åbning i stedet for at skære en flap. Derfor har man efterfølgende et mere robust øje, der bedre kan tåle at blive stødt, og som i mindre grad har tendens til at blive tørt, siger professor og

leder af øjenafdelingens laser-team på Aarhus Universitetshospital, Jesper Hjortdal.

SMILE kan indtil videre kun bruges til at behandle nærsynethed og bygningsfejl, og derfor må de resterende svagtsynede væbne sig med tålmodighed, indtil forskerne finder ud af udvikle metoden yderligere. Ifølge Jesper Hjortdal er fordelene endnu ikke 100 procent videnskabeligt beviset, men det er han sammen med en række andre forskere ved at undersøge. Studiet er

næsten afsluttet, og noget tyder på, at metoden er mere skånsom mod hornhinden. Derfor mener han også, at det er en teknik, der fremover vil blive mere udbredt.

- Vi behandler udelukkende patienter, der har mellem -6 og -10, som er henvist til det offentlige. Og til den type af patienter har metoden vist sig at være meget præcis og effektiv. Kun ganske få procent synes, at de efterfølgende har behov for briller eller kontaktklinser, siger Jesper Hjortdal.

Teknikken forbedres

Knap hver anden dansker bruger kontaktklinser eller briller, og hvert år får omkring 4000 ifølge Sundhedsstyrelsen foretaget en operation på offentlige klinikker. Det antages, at lige så mange bliver opereret privat. Udviklingen ser ud til at fortsætte, ikke

” Knap hver anden dansker bruger kontaktklinser eller briller

mindst fordi teknikken hele tiden forbedres. SMILE-operationen er et godt eksempel på, hvordan øjenkirurgien med tiden er blevet mere raffineret. Ifølge Jesper Hjortdal er der kun ganske få bivirkninger med SMILE-metoden, og mellem 1-2 procent ser dårligere efter en operation.

- Der er måske én ud af 20.000, som vil opleve at miste synet. Der er lige så stor risiko, når man bruger kontaktklinser, hvor man kan få hornhindebetændelse, siger Jesper Hjortdal.

Selvom SMILE metoden er ved at blive mere udbredt,

så venter øjenkirurgi-kæden Memira stadig med at tilbyde behandlingen.

- Vi er lidt konservative, og vil gerne lige afvente de internationale godkendelser og se, om det er noget, vi synes, der fungerer. Man kan kun bruge SMILE metoden én gang. Så har man brug for komplementerende behandling, så skal man i gang med en anden type behandling, siger direktør i Memira, Martin Falch Rasmussen.

Hos Memira anbefaler man fortsat FS LASIK. Men det endelige valg af metode afhænger af styrke tykkelsen af hornhinden.

- Hvis du kommer ind med meget høje styrker, så kan man ikke med nogen metode garantere, at folk kommer helt i nul, siger Martin Falch.

FÅ ADGANG TIL ENDNU MERE PLUS

BT.DK/PLUS

Abonnement

Fri adgang til PLUS i en måned

Pris pr. måned
Pr. år 249 kr

29 kr

[Køb abonnement på bt.dk/plus >](http://bt.dk/plus)

Stk-vis

Køb PLUS guider og artikler

Pris fra

3 - 29 kr

[Køb nu på bt.dk/plus >](http://bt.dk/plus)

+ På bt.dk/plus får du nemt og hurtigt adgang til rejseguides, sundhedstips, produkttest og meget mere. Bliv medlem for kun 29 kr./måned eller køb stk-vis fra 3-29 kr. Spar penge og tid på din bil, bolig, træning, ferie og meget andet.

PLUS

PLUS udgives af Berlinske Media, Pilestræde 34, 1147 København K, **Mail:** plus@bt.dk, **Web:** www.bt.dk/plus og www.b.dk/plus, **Ans. chefredaktør:** Olav Skaaning Andersen, **Redaktør:** Mette Bernt Knudsen, **Bemærk:** Der kan være omtalt forhold, der ikke længere er gældende. Se udgivelsesdato på forsiden af publikationen.